

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשצד

ערב שבת-קודש
שמיני-עצרת
כ"א בתשרי ה'תש"ע

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"א בתשרי ה'תשע"ט — כ"ח בתשרי ה'תשע"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"א בתשרי	הלכות בכורים פרק ט-יא.	הלי עירובין פרק ד.	מ"ע פ. פא.
ש"ק	כ"ב בתשרי	פרק יב. הלכות שמיטה ויובל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע פב. קלה. מל"ת רכ. רכא. רכב.
א'	כ"ג בתשרי	פרק ג-ה.	פרק ו.	מל"ת רכג. מ"ע קלד. קמא. מל"ת רל. רלא.
ב'	כ"ד בתשרי	פרק ו-ח.	פרק ז.	מ"ע קמ. קלו. קלז. מל"ת רכד. רכה. רכז.
ג'	כ"ה בתשרי	פרק ט-יא.	פרק ח.	מ"ע קלח. מל"ת רכז. מ"ע קלט.
ד'	כ"ו בתשרי	פרק יב-יג. שאלו שלום וגוי. ספר עבודה והוא ספר שמיני.. הלכות בית הבחירה.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי שביתת עשור.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קסט. קע. מ"ע קפג. מל"ת רכח. מ"ע כ.
ה'	כ"ז בתשרי	פרק ב-ד.	פרק ב.	מל"ת עט. פ.
ו'	כ"ח בתשרי	פרק ה-ז.	פרק ג.	מ"ע כא.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.40	5.15.4	11.58	11.28	8.32	5.45	4.49	4.28	3.41	ו', כ"א בתשרי
5.39	5.14.2	11.57	11.27	8.32	5.46	4.50	4.29	3.42	ש"ק, כ"ב בתשרי
5.37	5.13.0	11.57	11.27	8.32	5.46	4.51	4.29	3.42	א', כ"ג בתשרי
5.36	5.11.8	11.57	11.27	8.33	5.47	4.51	4.30	3.43	ב', כ"ד בתשרי
5.35	5.10.6	11.57	11.27	8.33	5.48	4.52	4.31	3.44	ג', כ"ה בתשרי
5.34	5.09.4	11.56	11.26	8.33	5.49	4.53	4.31	3.44	ד', כ"ו בתשרי
5.33	5.08.2	11.56	11.26	8.33	5.49	4.53	4.32	3.45	ה', כ"ז בתשרי
5.32	5.07.1	11.56	11.26	8.34	5.50	4.54	4.33	3.46	ו', כ"ח בתשרי

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
שמיני-עצרת	4:38	5:50	4:53	5:51	4:44	5:50	4:56	5:52
בראשית	4:30	5:42	4:45	5:43	4:35	5:42	4:48	5:44

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

"אשר נתן לנו את תורתו"

שלוש דרגות בלימוד התורה, זו למעלה מזו • דרגת התורה שלצורך קיום המצוות או שנמדדת לפי שכל האדם אינה מגיעה למעלתה האמיתית, שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה • כיצד מעז היהודי לגשת אל התורה בהיותה בתו היחידה של הקב"ה, ומה העצה מול המניעות והעיכובים בזמן ש"ויעקב הלך לדרכו"? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אינם יודעים, צריכים לשאול ולברר אצל זה שידוע - על דרך וברוגמת קטן הירוש שזוקק לאפוסטרופוס. ועניין זה מרומז בדרשת חז"ל⁵ "תורה צוה לנו משה מורשה", תורה בגימטריא שית מאה וחד סרי (תרי"א) הוי, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום" (והיינו דכתיב תורה צוה לנו משה, ושתיים מפי הגבורה, הרי שית מאה ותליסרי (תרי"ג)) - שבזה מרומז שדרגת התורה שבאה בירושה ("מורשה") היא דרגת התורה ששייכת לקיום התרי"ג מצוות (תורה בגימטריא תרי"א, מלבד אנכי ולא יהיה לך שמפי הגבורה שמענום).

ב. ויש להוסיף בביאור שייכותה של דרגת התורה השייכת לקיום המצוות לעניין הירושה: ובהקדם⁷ - שחידוש מתן-תורה לגבי קודם מתן תורה (עבודת האבות, שקיימו כל התורה עד שלא ניתנה)⁸ הוא בנוגע לקיום המצוות בגשמיות, כמאמר רז"ל⁹ "כל המצוות שעשו לפניך האבות ריחות היו", ברוחניות בלבד, כלומר, אף שגם האבות קיימו המצוות בדברים גשמיים, מכל מקום, אין זה אלא

א. בהמשך למדובר לעיל¹ אודות ג' המדרגות שבתורה - דרגת התורה כפי שבאה בירושה, דרגת התורה כפי שבאה ביגיעה, ודרגת התורה כפי שניתנת במתנה - יש להוסיף ולבאר בפרטיות יותר².

הדרגה הראשונה (מלמטה למעלה) הכי התחתונה שבתורה, היא, כפי שבאה בירושה: ירושה - אינה תלויה במעמדו ומצבו של הבן, תכונותיו ומעלותיו וכו', כי אם, בעצם עובדת היותו בן, ועד כדי כך, שאפילו בהיותו עובר במעי אמו, הרי הוא יורש³.

וענינה בתורה - דרגת התורה ששייכת לכל אחד ואחד מישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו, כשם שבירושה לא מתחשבים במעמדו ומצבו של הירוש - דרגת התורה השייכת לקיום המצוות, שזהו ענינה של "תורה" - מלשון הוראה⁴, להורות את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, ועניין זה שייך לכל אחד ואחד מישראל, שהרי, גם אלה שאינם שייכים להשגת התורה, חייבים הם לידע את המעשה אשר יעשון (חלק התורה השייך לקיום המצוות), ואם

(5) מכות כג, סע"ב ואילך (ובפרש"י).
 (6) ברכה לג, ד.
 (7) ראה לקו"ש ח"ה ע' 88 ואילך. וש"נ.
 (8) יומא כח, ב. וש"נ.
 (9) שהש"ר פ"א, ג [א].

(1) בהמאמר (לעיל ע' 81 ואילך) וש"נ.
 (2) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך, ובהנסמך שם.
 (3) ראה נדה מג, סע"ב ואילך (במשנה).
 (4) רד"ק לתהלים יט, ת. וראה זח"ג נג, ב.

- נקראת בשם ירושה¹⁶.

ג. על-פי האמור שדרגת התורה כפי שבאה בירושה היא דרגת התורה השייכת לקיום המצוות שעניינם **לפעול בעולם** - יש לבאר הטעם שהאיסור דעכו"ם בלימוד התורה נאמר בשייכות לדרגת הירושה שבתורה:

איתא בגמרא¹⁷ "עכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה, לנו מורשה ולא להם .. מאן-דאמר מורשה, מיגזל קא גזיל לה, מאן-דאמר מאורסה ("אל תקרי מורשה אלא מאורסה"¹⁸), דינו כנערה המאורסה דבסקילה".

והעניין בזה - שבדרגת התורה כפי שבאה בירושה ("מורשה"), כיוון שכל ענינה הוא **לפעול בעולם**, יש מקום לומר ששייכת גם לעכו"ם ומה גם שבנוגע ל"שבע מצוות דידהו" צריכים להיות "עוסקין בהלכות אותן שבע מצוות להיות בקיאין בהן"¹⁹, ולכן יש צורך בלימוד מיוחד כדי לשלול ולמעט עכו"ם מלימוד התורה - "לנו מורשה ולא להם כו" (מה שאין כן בדרגה נעלית יותר בתורה, כפי שהיא למעלה מלפעול בעולם (כדלקמן), אין צורך לשלול ולמעט עכו"ם).

ד. ולמעלה מזה - דרגת התורה כפי שבאה על-ידי **גייעה דווקא**:

היגיעה שבתורה - שבזה אין הכול שווים, כמו ירושה, אלא עניין התלוי בעבודת האדם - עיקרה (לאו דווקא בחלק התורה השייך לקיום המצוות, אלא) בהבנה והשגה של חכמת התורה **כשלעצמה**, גם אם אין הדבר נוגע למעשה בפועל בקיום המצוות (ובלשון אדמו"ר הזקן בתניא²⁰ "אף אם לא היה ולא יהיה הדבר הזה לעולם").

וההסברה בזה - שנוסף על ענינה של התורה להורות את המעשה אשר יעשון בקיום המצוות,

שקיימו המצוות באמצעות הדברים הגשמיים, אבל הפעולה שנעשית על-ידי קיום המצוות (המשכת אלקות) לא היתה אלא ברוחניות, בעולם האצילות וכו', ואילו בדבר הגשמי שבו נעשתה המצוה לא נפעל דבר, ולדוגמא: הגרים שגייר אברהם¹⁰ - לא נשאר מהם כלום, וכן המקלות שעל-ידם המשיך יעקב ההמשכות של מצות תפילין¹¹ - לאחר שנסתיימה העבודה בהם לא נשאר בהם קדושה כלל; והחידוש דמתן תורה - שלא זו בלבד שקיום המצוות הוא באמצעות הדברים הגשמיים, אלא שנמשכת ונקבעת הקדושה בדברים הגשמיים שבהם מקיימים המצוות, כמו בתפילין, שגם בשעה שאינו מקיים את המצוה הרי הוא חפצא דקדושה, ועל דרך זה בשאר תשמישי מצוה ותשמישי קדושה¹².

ובלשון המדרש¹³ "משל .. למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים¹⁴ שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, כשביקש ליתן את התורה בטל את הגזירה הראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים", היינו, שהחידוש דמתן תורה הוא החיבור דעליונים ותחתונים, כיוון שעל-ידי קיום המצוות נמשכת ונקבעת קדושה בדברים הגשמיים (תחתונים) שבהם מקיימים המצוות, שנעשים כלי לאלקות (יעלו לעליונים).

ונקודת העניין - שקיום המצוות הוא בשביל עבודת הבריורים, להפריד הטוב מהרע, שעל-ידי זה מתקנים את הפגם שנעשה בעולם על-ידי חטא עץ הדעת, שנעשה תערוכות טוב ורע, ובגלל זה נעשה מיתה בעולם (שלא יהיה קיום להרע)¹⁵, ולכן, דרגת התורה השייכת לקיום המצוות - שעניינם לתקן חטא עץ הדעת שבגללו נעשה עניין המיתה

(10) ב"ר פל"ט, יא. פרש"י לך לך יב, ה. ועוד.

(11) ראה זח"א קסא, ב ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' יב. אוה"ת ויצא רכג, ב. ועוד.

(12) ראה מגילה כו, ב. רמב"ם הל' ס"ת פ"ה ה"ג ואילך. טושו"ע או"ח סקנ"ד. יו"ד סרפ"ב. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סמ"ב ס"ו.

(13) תנחומא וארא טו. שמור"ר פ"ב, ג.

(14) תהלים קטז, טז.

(15) ראה תו"א בראשית ה, ג"ד.

(16) ראה ד"ה תורה צוה דשמע"צ תרנ"ד פ"ה (סה"מ תרנ"ד ע' ל ואילך), ודשמח"ת תש"ב פ"ב (סה"מ תש"ב ע' 40 ואילך) - ע"ד הירושה דאורות דתורה.

(17) סנהדרין נט, א.

(18) פסחים מט, ב.

(19) סנהדרין שם ובפרש"י.

(20) פרק ה. וראה גם בקו"א (קנט, רע"ב).

ואילו הדרגא היותר נעלית בתורה, שהיא למעלה מכל מדידה והגבלה, וגם לא בגדר מדה - היא דרגת התורה כפי שהיא בעצמותו יתברך, "שעשועים גו' לפניו"²³, שעשועי המלך בעצמותו²⁴.

וכיוון שדרגא זו היא למעלה מכל מדידה והגבלה, גם לא בגדר מדה - אינה יכולה לבוא על-ידי יגיעת האדם, ובאה מלמעלה בדרך מתנה דווקא, כפי שאומרים בנוסח ברכת התורה: "ונתן לנו את תורתו .. נתן התורה".

גם כאשר ישראל לומדים התורה כפי שיורדת ומתלבשת בשכל אנושי, צריך לעשות שיהיה ניכר ונרגש אצלם שזוהי תורתו של הקב"ה, חכמתו ורצונו

ו. ויש להוסיף בתוכן עניין ברכת התורה: איתא בגמרא²⁵ "מאי דכתיב²⁶ מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים .. נביאים (נשאל לחכמים ולנביאים) ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר²⁷ ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם .. שלא ברכו בתורה תחילה".

ומפרש הר"ן²⁸ ד"קרא הכי דייק דעל שלא ברכו בתורה תחילה אבדה הארץ, דאם איתא על עזבם את תורתי כפשטא משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה, כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פירשוהו, והלא דבר גלוי היה וקל לפרש? אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד, ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ, עד שפרשו הקב"ה בעצמו, שהוא יודע מעמקי הלב, שלא היו מברכין בתורה תחלה, כלומר, שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כליכך שיהא ראוי לכרך עליה, שלא היו

שזוהי דרגת התורה כפי ששייכת לעולם, להורות לאדם איך להתנהג בעולם, ישנו גם ענינה של התורה כפי שהיא לעצמה ("אן ענין פאר זיך, תורה אלס תורה") - שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה.

ועניין זה אינו באופן של ירושה ששייכת לכל אחד ואחד מישראל מבלי הבט על מעמדו ומצבו, אלא בשביל זה יש צורך ביגיעת האדם דווקא, ולפי-ערך יגיעתו בתורה הרי הוא מבין ומשיג בחכמת התורה.

ה. אמנם, גם דרגת התורה כפי שבאה בכחינת יגיעה, עם היותה דרגת התורה כשלעצמה (לא רק כדי לפעול בעולם), חכמתו ורצונו של הקב"ה, שבאין-ערוך לגמרי לשכל האדם, מכל מקום, כיוון שבאה על-ידי יגיעת האדם בשכלו והבנתו, הרי היא על כל פנים בגדר מדידת שכל האדם, אלא שהיא באין-ערוך למעלה מזה.

ועל זה נאמר²¹ "ארוכה מארץ מדה וגו'" - שעניין זה נאמר על דרגת התורה כשלעצמה, כפי שהיא למעלה מדרגת התורה שעניינה להורות על קיום המצוות, כמו שכתב אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה²² ש"ההלכות (דרגת התורה שעניינה להורות על קיום המצוות) .. יש להם קץ ותכלית ומספר", ומה שנאמר "ארוכה מארץ מדה וגו'", קאי על "התורה מצד עצמה (ש)אין קץ ותכלית אפילו לפשטי דרשותיה הצפונים בה .. וכן אין קץ ותכלית לעומק טעמי ההלכות והפלפול בטעמיהן כו'" - שעם היותה בלי גבול, הרי היא עדיין בגדר מדה, שנמדדת עם שאר עניינים, אלא ש"ארוכה מארץ מדה".

(23) משלי ח, ל.

(24) ראה גם שיחת ליל שמח"ת ס"ג (לעיל ע' 73). וש"נ.

(25) ב"מ פה, סע"א ואילך. נדרים פא, א.

(26) ירמי' ט, יא.

(27) שם, יב.

(28) נדרים שם.

(21) איוב יא, ט.

(22) פ"א ה"ה.

ויש לבאר עניין זה בנוגע ללימוד התורה - שגם כאשר ישראל לומדים התורה כפי שיוורת ומתלבשת בשכל אנושי, צריך לעשות מקום (בית אחד) לדירת הקב"ה, על-ידי זה שיהיה ניכר ונרגש אצלם שזוהי תורתו של הקב"ה, חכמתו ורצונו יתברך, שלכן "מה להלן באימה ביראה ברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע".

ח. נשאלת אפוא השאלה - כיצד ניגש יהודי ללמוד תורה:

ביודעו שהתורה (גם בהיותה למטה) היא בת יחידה של הקב"ה - כיצד מרהיב עוזו בנפשו, ובפרט ביודעו מעמדו ומצבו, לגשת ("צוטרעטן") לכת היחידה של הקב"ה, וכיצד לוקח על עצמו "לפרנס" ("אויסהאלטן") את הבת היחידה של הקב"ה, ביחד עם אביה, הקב"ה ("איר מיטן שווער צוזאמען")?!

והמענה לזה - בברכת התורה - שפתיחתה "אשר בחר בנו מכל העמים":

אין זה באשמתנו... אלא, הקב"ה "בחר בנו" - (גם) בגוף של האיש הישראלי³⁴ - "מכל העמים".

וכפי שהודיע הקב"ה על-ידי מלאכי הנביא³⁵: "הלוא אח עשו ליעקב גו' ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי", כלומר, הסיבה לכך ש"אוהב את יעקב", היא, לא מצד מעלותיהם של ישראל, ובלשון הכתוב³⁶ "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם גו'", שכן, "הלוא אח עשו ליעקב", אלא, מצד הבחירה העצמית שבעצמותו יתברך נעשה "אוהב את יעקב", וברך ממילא, "ואת עשו שנאתי".

ובגלל ש"בחר בנו מכל העמים", לכן, "נתן לנו את תורתו", ומצד זה שהקב"ה בחר בנו ונתן לנו את תורתו, נגשים אנו ללימוד התורה.

ט. (וסיים כ"ק ארמו"ר: עומדים אנו עתה בסימונו של שמחת תורה, ומתקרב כבר הזמן לתפלת מעריב, אלא, שמוסיפים אנו מחול על הקודש, כיוון שהקב"ה נתן כוח לישראל להוסיף מחול

עוסקין בה לשמה, ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה". וההסברה בזה²⁹ - דלכאורה, כיוון ש"ודאי עוסקין היו בתורה תמיד", על כורחך צריך לומר שהתורה היתה חשובה בעיניהם, דאם לא כן, לא היו מתעסקים ומתייגעים בלימודה - שחשיבותה של התורה בעיניהם לא היתה אלא מצד השכל שבה, שכל אנושי, אם כי שכל עמוק ביותר, אבל לא היתה התורה חשובה בעיניהם מצד חשיבותה האמיתית - כפי שמתבטאת בברכת התורה: "ונתן לנו את תורתו" - תורתו של הקב"ה, חכמתו ורצונו יתברך.

לימוד התורה צריך להיות אפוא מתוך הכרה שהתורה היא תורתו של הקב"ה, ולא עוד אלא שעכשיו נותן הקב"ה את התורה, "נותן התורה" לשון הווה³⁰, שלכן אמרו חז"ל³¹ "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע" - "שלכאורה אינו מובן מה דמיון זה מה להלן אף כאן", כיצד אפשר להמות "עסק התורה של כל אדם כשלומד בפני עצמו" ל"מעמד הר סיני" - "כי גם עסק התורה שבכל אחד ובכל זמן הוא דבר ה' ממש שנאמר למשה בסיני.. כאילו קבלה היום מהר סיני"³².

י. ויש לומר שזהו גם הביאור בדברי המדרש³³ בנוגע לנתינת התורה לישראל:

"משל למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו, אמר לו, בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקב"ה לישראל, נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו".

(29) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 3.

(30) של"ה כה, א. לקו"ת תוריע כג, א. ובכ"מ.

(31) ברכות כב, א. וש"נ.

(32) תנ"א יתרו סז, ב. וראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' קנה. וש"נ.

(33) שמו"ר רפל"ג.

(34) ראה תניא פמ"ט.

(35) מלאכי א, ב.ג. וראה סה"מ עטר"ת ע' תרמא. לקו"ש ח"ז ס"ע 89 ואילך. וש"נ.

(36) ואתחנן ז, ו.

אמנם, כאשר עומדים בסיומו של שמחת תורה, ומתכוונים לעבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" במשך השנה החדשה, מתוך קבלת החלטה טובה שהשנה החדשה תהיה כרבעי - יכולה להתעורר שאלה: כבר עברו כמה וכמה שנים שבהם החליט שהשנה החדשה תהיה כרבעי, ובנוגע לפועל... וכיוון שכן, מהי התועלת בקבלת החלטה טובה בנוגע לעבודת שנה זו?!

והמענה לזה:

לעשיית כל דבר ישנה סיבה שבגללה נעשה הדבר, והסיבה היא - התענוג שמתענג בדבר, שבגלל זה עושה את הדבר. ומזה מובן שהאפשרות לעניינים בלתי-רצויים היא אך ורק כאשר התענוג שלו הוא בעניינים לא טובים, אבל כאשר התענוג שלו יהיה בענייני קדושה, אזי תהיה הנהגתו כרבעי למהוי.

[.] ובנוגע לענייננו: כשיהודי פועל בעצמו בשמחת תורה לעקור ולשרש ("אויסרייסן") את התענוג בעניינים גשמיים וחומריים, אזי אין לו להתיירא ולהתפעל ממניעות ועיכובים בצאתו לעבודה ד"ויעקב הלך לדרכו", ובודאי ילך לבטח דרכו.

(מהתוועדות יום שמחת תורה ה'תשי"ב.
'תורת מנחם' כרך ד עמ' 101-93, בלתי מוגה)

על הקודש. יש לנצל אפוא את הרגע האחרון של שמחת תורה.

- בנוגע ליום הכיפורים מצינו³⁷ שהרגע האחרון שבו מכפר על העניינים הבלתי-רצויים שנעשו ביום הכיפורים עצמו. ועל דרך זה בנוגע לשמחת תורה, שברגע האחרון יכולים לחטוף ולהשלים את העניינים שהחסירו במשך כל שמחת תורה.

ולכן: תאמרו לחיים מתוך חמימות ("זאגט א ווארעמן א פריילעכן לחיים"), עם ניגון שמח, ותקבלו על עצמכם התמדה ושקידה בלימוד התורה ביראת שמים.

* * *

9. איתא בלקוטי תורה³⁸ שבכל יום-טוב צריכים לקבל ולקלוט בפנימיות את העניינים שספגו ביום-טוב זה, ולחיות עמם, עד ליום-טוב הבא. ובפרט בנוגע לשמחת תורה, שלאחריו מתחילה העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו"³⁹ - בודאי צריכים "לקחת" את הגילויים של שמחת תורה על כל השנה כולה.

(37) ראה לקו"ת תצא לט, ד. וש"נ.

(38) ברכה צח, ב.

(39) לשון הכתוב - ויצא לב, ב. וראה תורת מנחם - התוועדויות ח"ב ע' 47. וש"נ.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

חדרי תורה-אור

קומץ חסידים, בראשות הרה"ח הרב יונה איידלקופ והרב משה ירוסלבסקי, הקימו מסגרת חינוכית ארצית לנוער לאחר שעות הלימודים • בלי פרסומת וכמעט ללא תקציבים פעל הארגון בשנים תשי"ב-תשנ"ד לחינוך על טהרת הקודש, ואלפי תלמידים התקרבו על-ידו

משה ירוסלבסקי, הרה"ח ר' יעקב פרידמן והרה"ח ר' צבי מאיר שטיינמיץ ע"ה. הראשונים היו המייסדים ואנשי השטח, כאן בארצנו-הקדושה. האחרונים עסקו בעיקר בצד של 'זבולון'.

את הארגון, שבשנותיו הראשונות פעל ללא שם ובוודאי ללא מסגרת ארגונית סדורה, יזם הרה"ח ר' יונה איידלקופ. מאוחר יותר קיבל הארגון את השם "חדרי תורה אור". בתחילה צירף אליו את הרה"ח ר' משה ירוסלבסקי, כשבשלבים הראשונים היו פעילים גם הרה"ח ר' זושא וילימובסקי, וכן - יבלחט"א - הרה"ח ר' זלמן אבלסקי. מאוחר יותר מונה הרה"ח ר' ישראל צבי הלוי הבר ל'מבקר' (ראה בספר "שליחות" מר' ש.ז. ברגר עמ' 168-163). ר' יעקב פרידמן עסק בגיוס כספים, ור' צבי מאיר שטיינמיץ היה אחד ה'זבולונים' המרכזיים. ב"א באדר תשכ"ד כותב הרבי אל "הרבנים] הח[סידים] [נכבדים] ונ[עלים] עוסקי בצורכי צניבור] כו' מו"ה יונה שי' ומו"ה משה זאב שי" (בשולי מכתב כללי-פרטי):

בברכה לבשון[רות] ט[ובות] ולפורים שמח ולהצלחה מופלגה בעבונ[דת] הק[ודש] חינוך ע[ל] ט[הרת] הק[ודש].
ואל "הו"ה אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ה משה זאב שי' ירוסלבסקי", בשולי מכתב כללי-

'חדרי תורה אור' היה ארגון חב"די שהרשמיות היתה ממנו והלאה, וגם היה רחוק מזרקורי הפרסום. הוא הוקם בשנת תשי"ב על-ידי הרה"ח יונה איידלקופ והרה"ח משה ירוסלבסקי.

הפעילות התמקדה בשעות אחרי הצהריים. במסגרתה אספו מורים חב"דיים תלמידים מבתי שאינם שומרי תורה ומצוות בכלל או שומרים במידה מסויימת בלבד, וארגנו בעבורם שיעורים במקצועות קודש, בהתאם למקום והזמן. היו מקומות שבהם זה היה למעשה 'ישיבות ערב' לצעירים.

ביו"ד אלול תשי"ב (תשורה כ"א סיוון תשס"ה עמ' 40) כותב הרבי אל הרב איידלקופ:

במענה על מכתבו מב' תצא, נהייתי לקרות בו אשר ממושיך בעסקנותו בשדה החינוך הכשר, אשר אם בכל עת דבר גדול הי[נה] זה, ע[ל] א[חת] כ[מה] ונ[מה] בזמננו זה בארץ הקודש ת"ו. והש[ם] ית[ברך] יצליחו שילך בזה בדרך הישרה ומתאים להוראות נשיאנו רבונ[תינו] הק[דושים] זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

המייסדים והתומכים

ארבעה דמויות מרכזיות קשורות בארגון "חדרי תורה אור": הרה"ח ר' יונה איידלקופ, הרה"ח ר'

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מוזנת מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 אימטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ימי האולה יב"יג תמוז, ה'תשכ"ג
" שנה קן להמלקות בבני הזקן -
ברוקלין, נ. י.

הא"ח אי"א נו"נ קומק בצ"צ כו'
פו"א משה זאב שי

שלום וברכה

מאד הנני קבלת סכתו מיום ה' תמוז.

ומעניי ימים אלה קדמה לגאולה זו חפלה ובקשה בעל
הגאולה, הוא כ"ק מו"ח ארמו"ר נשיא ישראל: יהי ה' אליקין
עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל ימשנו - וכפי
שפירשה וביארה - ל' חפלה ובקשה, ותוכנה.

וחפלה עושה * וכפי' השני בכחוב (שאמרו אז כ"ק מו"ח
ארמו"ר) ל' הגמטה, אשר ראה כל עמי הארץ כי נחקים בו
הוי"ל לי בעזרי גו' וגמלו כל טוב.

ובכל שנה ושנה בחקוהם ימים אלה - עה רצון היא
לכאו"א והתעוררה להתלוה טובות ללכם בדרכי אבות בעלי
מסירת נפש על המוס"צ, ובפרט הענינים עליהם ספר נפשו
בעל הגאולה - ועי' ז' ה' אליקין עמו ואין און ועמל, כ"א
ילך מחיל אל תילך; ועדי היבון - עד יראה אל אליקים בציון.
וגאולה הכלליה האמתיה והשלימה.

ברכת ר' משה זאב שי
הגאולה יב"יג תמוז ה'תשכ"ג

קדמה לגאולה: ראה במדמיות בקונטרס יב"יג תמוז תרצ"א (ס'
קונטרסים קעה ואילך). חפלה ובקשה: ראה תוספות לפו"א
סד"ה ואני נחתי. וחפלה עושה: ראה זיק"ר פ"ה. הוי"ל
לי. וגמלו כו': ראה ר' ה' הוי"ל לי וד"ם תגומל - בקונטרס
הנ"ל. ה' אליקין. און ועמל: ראה לקו"מ בפרשתנו ר"ה לא
הביים וביארו. ילך מחיל אל תילך: כרבות בסופה: הינצא כו'. אבל
אמת' רש"י סל"ג (אז"ה ר"ס קנה) הינצא לפס"ד תגומל כו'
הינצא כו'. ועדי היבון: מדרש תהלים מזמור פד.

איגרת הרבי לרב משה ירוסלבסקי עם הוספה בכתב-יד: "הצלחה בעבה"ק ברשת ובחדרי תו"א"

פרטי מימי הגאולה יב־ג תמוז ה'תשכ"ג:
ברכת הצלה בעב[ודת] הק[ודש] ברשת
ובחדרי ת[ורה] א[ור] וגם בעניניו הפרטים.

ילדים ברחבי הארץ לומדים אידישקייט...

באחד ממכתביו מחודש ניסן כותב הרב
שטיינמיץ לרבי:

"הנה זכיתי לעמוד לימין הרה"ח ר' יעקב שי' פרידמן הנ"ל בעבודתו בהחזקת והרחבת המוסדות [חדרי תורה אור] הנ"ל. בהמשך למסיבה שסודרה בבית שאר-בשרי בן דודתי הגביר הנדיב ר' אברהם יששכר בן רבקה עטיא וזוגתו נדיבת הלב זיסל בת פייגא שיחיו נוספו נודבים להחזקת שישה-שבעה סניפים חדשים של חת"א בסכום של \$720 לשנה לסניף. ואמנם כל איש החרד לגורלם של ילדי-ישראל לא יעמוד בו לכו למראה הסרטים עם אלפי הילדים והילדות, אשר חרדי-תורה-אור ממש מקימה אותם מעפר ואשפתות להושיבם ולסוככם בצלא דמיהמנותא תקותי חזקה כי עכשיו נצא למרחב ובמנוף רב נרכוש תומכים רבים ובעלי יכולת לחת"א".

בהזדמנות נוספת כתב הנ"ל דיווח נרחב ומעמיק יותר:

"הנה כיתות חרדי-תורה-אור שונות זו מזו תכלית שינוי. לא הרי כיתת חת"א בכפר חב"ד, ששם מתכנסים תלמידי הישיבה [=ישיבת ערב] בערבים תחת השגחת מוריהם וחוזרים על לימודיהם, כהרי כיתת חת"א ביפו, ששם מורה אוסף כמה ילדים מן הרחוב ומלמדם כמה ברכות ותפילות. תלמידי הכיתות מורכבים מכל הזרמים: תלמידי הזרם הממלכתי, הממלכתי דתי וגם תלמידי בית-ספר חבדיים, שסדר יומם הרשמי מסתיים בחצות היום והם מתכנסים בארבע לערך, אחר-הצהריים, ללימוד של שעה וחצי או שעתיים. אתאר להלן שלש תמונות של כיתות שונות בתור בניין אב לשאר הכיתות:

בחולון: אנו נכנסים לכיתה מרווחת, בבניין של בית-ספר חב"ד במקום. כשלושים תלמידים (כן-

ירבו) יושבים ומקשיבים במשמעת לדוגמא למורה ה' אוחנא. הלימוד פרשת ויחי עם רש"י... אני בוחן התלמידים (רובם יוצאי עדות המזרח), והנה כמעט כולם זוכרים ברכות יעקב עם כל פירושי רש"י בעל פה. חשק הלימוד ואהבת המורה לתלמידיו ואהבתם לו - ממלאים את חדר הכיתה, ואמנם הבטחתי לו להזכירו לטובה לפני כ"ק.

ביפו: בית-כנסת קטן, כעשרה תלמידים מתרוצצים בחדר. הם מתיישבים והמורה אומר לתלמיד לקרוא משנה ראשונה באבות: כל ישראל כו' והילד ממשיך משה קיבל תורה וכו'..
בסביבות תל אביב: חדר דחוס. קבוצת ילדים מכל הגילים, בני חמש עם בני עשר גם יחד... המורה מלמדם ברכות הנהנין..".

"נתנו שמחה בליבי"

בחמישה עשר במנחם אב תשל"ב דיווח הרב שטיינמיץ לרבי על ביקורו בארץ-הקודש, ובין השאר הוא מדווח:

סיור ב"חדרי תורה אור":

נתנו שמחה בליבי גם הסיורים בכמה סניפים של חרדי תורה אור. ראיתי במו עיני איך מקרבים אלפים ואלפים ילדי-ישראל מתוך מדברי הרחובות אל תחת כנפי מקדשי מעט, אשר שם מזינים אותם מזון אמונה ותורה, ברכות ותפילות, משנה והלכות, מקרא וגמרא. בחנתי כמה מהתלמידים ומצאתי הרבה ביניהם הרואים פרי בלימודם.

..הרה"ח ר' משה ירוסלבסקי מעסיק עתה ארבעה מפקחים מלבד כמה וכמה מתנדבים מאנשי המקומות, המשתתפים בכל לב בפיקוח ובניהול הסניפים. ממש משתפכות אבני קדש - ילדים המסולאים בפז - לאלפים ורכבות בראש כל חוצות וכל הרוצה קודם וזוכה בהן.

..התקבל אצלי הרושם - והעסקנים על אתר בוודאי יאשרו את זה - כי היה אפשר על נקלה להכפיל מספר הסניפים אם היו האמצעים לכך. התרשמותי השטחית היא: ההורים - אפילו האי-דתיים - רוצים שילדיהם לא יסתובבו הפקר ברחוב: מחצות היום - (אחרי תום שעות בית ספר

הממלכתי או הממלכתי-דתי) - עד הערב, בשמחה בשיעורים ומי שנדבה לבו זוכה בהם מן ההפקר. בדיווח אל הרבי אודות הכנסת ספר תורה בחודש כסלו תשל"א ('מי תמימים' כרך ה' עמ' 77) נאמר:

"... בהשתתפות כמה עשרות תלמידים ממועדוני חרדי תורה אור שבקרית מלאכי עם לפירים..."

"חדרי תורה אור":
כבר הודעתי עליידי שליח, כי היתה הצלחה מופלגה. ההכנסה בסך-הכל תעלה אולי ל \$7,000. מספר המשתתפים עלה בלי-עין-הרע לכמה מאות, כן ירבו. בנאום הפתיחה אמרתי בין השאר: "אמר מלך עקר טורא" "שאי סביב עיניך כולם נקבצו באו לך" "ראשיתך מצער ... ואחריתך ישגה" (לפני שנתיים בא הרב שכטר (צבי) שהוזמן להיות יושב-ראש או אורח הכבוד של המסיבה ומצא ט"ו משתתפים לערך...) . . רצוף גם: רשימת הנודכים לרגלי המלוה-מלכה".

בהזדמנות קודמת (כ"ו תמוז תשל"ל - שם כרך ד' עמ' 350) נאמר: "...קיימים 7-6 [=סניפים] חרדי תורה אור בקרית מלאכי ושולחים משם תלמידים לישיבתנו" (וראה שם עמ' 372; 254).

יישר כוח לקיום האירוע בקראון-הייטס

בהתוועדות שבת-קודש פרשת וישב תשל"ה ('שיחות קודש' תשל"ה כרך א' עמ' 302) אומר הרבי:

כשר' יונה הכריז על המלווה-מלכה

בשבת-קודש פרשת וארא תשכ"ה נכח המייסד הראשון, הרה"ח ר' יונה איידלקופ, בהתוועדות. הרבי סיים את אמירת המאמר ולאחר מכן העניק בקבוק משקה עבור מוסדות חרדי תורה אור. אחד התמימים שנכח בהתוועדות תיאר זאת ביומנו ('שיחות קודש' תשכ"ה כרך א, עמ' 533 ואילך):
"והורה כ"ק אד"ש לר' יונה שיכריז אודות המלווה מלכה עבור חרדי תורה אור, והכריז, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וואו, ווען, וואס [=היכן, מתי, מה] (היינו שיכריז בפרטיות) וקם [=ר' יונה] עור-הפעם והכריז, ואמר כ"ק אד"ש: מ'דארף מפרט זיין [=יש לפרט] "בנך", "יחידך", "יצחק", וחיך מאוד. וקם הנ"ל עור-הפעם והכריז, ואחר כך אמר כ"ק אד"ש שמישהו יכריז טוב, והכריז אחד את כל הפרטים.

הרי הכריזו זה עתה אודות התוועדות מלווה-מלכה לטובת חרדי תורה אור, שהרי "מפקחין על צרכי ציבור בשבת", וגם הכריזו אודות הזמן והמקום היכן יתקיים האירוע.
יהיה זה בהשתתפות של כל אחד ואחד כפי יכולתו, ובפרט שזה קשור בתורה ובמוסד-חינוך בארץ-ישראל אשר עיני ה'אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה.
אגב, הרבי ציין:

"מגיע להם ישר-כוח מיוחד על עריכתם את ה'חגיגה' וה'באנקעט' (הסעודה וההתוועדות) - וכפי שזה נקרא) כאן בשכונת קראון-הייטס, ולכן יהיה להם אכן הצלחה, והצלחה רבה ומרובה".
הרבי קרא ללמוד מהם לערוך שמחות ואירועים בקראון-הייטס דווקא! (וראה אגרות קודש כרך כז עמ' שיא).

ואחריתך ישגה

"אחר-כך נתן כ"ק אד"ש משקה לר' יונה שיחלק, ור' יונה נתן לכ"ק אדמו"ר שליט"א משקה (פרטי) לכבוד המלווה-מלכה, ואמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איך גיב איך מיינע, וואס גיט

אור ליום ח' בשבט תשל"ל, לאחר הקרמה קצרה ("הנה זה שבועות שאני מתכוונן לכתוב לכ"ק

"המחאה על חמש מאות [=דולר] להוספה בהחזקת סניף חדש של חדרי תורה אור לידי הרה"ח ר' משה שיחי' ירוסלבסקי".

אחרי פטירת הרב איידלקוף

בחודש כסלו תשכ"ז נפטר הרה"ח ר' יונה איידלקוף. בחייו זכה שהרבי יכתוב לו את הביטויים האלה: "הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים וזכות הרבים מסייעתו מוה' יונה שי"י" (ד' תמוז תשי"ח). "הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור איש רב פעלים וכו' מו"ה יונה שי"י" (ראש חודש מנחם אב ה'תש"ח).

לאחר פטירתו כותב הרבי בה' בטבת תשכ"ז ל"משפחת איידלקאפ - שליט"א: "נצטערתי רבות להשמועה מפטירת הרה"ח הו"ח אי"א עוסק בצ"צ בעל מדות ורב פעלים אשר רבים השיב מעון וכו' מוה' יונה ע"ה...".

כשנפטר הרב איידלקוף היה הרה"ח ר' יעקב פרידמן מניו-יורק אומר עליו קדיש בנוכחות הרבי, וכמה פעמים הביט עליו הרבי במשך אמירת הקדיש.

בראש הארגון עמד מאז הרב משה ירוסלבסקי, עד פטירתו בשנת תשנ"ד.

אחרי אירועי תשרי תשל"ח העלה ר' משה ירוסלבסקי רעיון להרחבת הסניפים, כדי להוסיף נחת רוח לרבי. כך עולה מדיווח אחת האסיפות של ישיבת ועד ההנהלה:

"אל כ"ק אדמו"ר שליט"א

"הגנו מתכבדים בזה להודיע כי בישיבת הנהלת 'חדרי תורה אור' שהתקיימה בביתו של ידידנו הר' צבי מאיר שטיינמן שי' נתקבלה - בהתאם להוראת כ"ק אד"ש ועל-פי הצעת הרב החסיד ר' משה שי' ירוסלבסקי - ההחלטה, להשתמש בכל ההכנסה של המלווה מלכה השנתית, שתתקיים אי"ה בשעה טובה-ומוצלחת במוצאי-שבת-קודש פרשת חיי שרה הבא-עלינו-לטובה באולם 'פרצת' - לשם ייסוד סניפים חדשים של 'חדרי תורה אור' לילדים ושל 'אור הנה' לילדות.

"בשבעות האחרונים פנו אלינו שוב מכמה

איר מיר אנדערע.. [=הנני מעניק לכם את שלי, מדוע הנכם נותנים לי אחרים...], ור' יונה חילק את המשקה הנשאר".

גם בשנים הבאות נחשף הקהל לנושא 'חדרי תורה אור' בעיקר על-ידי האירוע השנתי, שעליו הוכרז בהתוועדויות הרבי. הנה כמה דוגמאות:

"בוודאי יכריזו עתה אודות המסיבה שעורכים ביום ראשון עבור 'חדרי תורה אור', המקום והזמן כו'.. - כך סיים הרבי את התוועדות שבת-קודש פרשת ניצבים-וילך תשמ"ג (התוועדויות תשמ"ג כרך ד, עמ' 2052).

לאחרי ההכרזה אודות "חדרי תורה אור", שבה איחל המכריז (הרב יעקב הכהן שיחי' פרידמן) ברכת כתיבה וחתימה טובה - ענה כ"ק אדמו"ר: "אמן כן יהי רצון".

גם בשבת קודש פרשת ויחי תשמ"ו (התוועדויות תשמ"ו כרך ב, עמ' 321) נתן הרבי בקבוק משקה לרב יעקב שי' פרידמן - "עבור מסיבת לטובת 'חדרי תורה אור' בארץ הקודש".

ייסוד סניפים חדשים

בא' דחול המועד סוכות תשל"ז כותב הרב צבי מאיר שטיינמן לרבי ("עכבר - צבי מאיר בן לאה גיטל"):

"מכיוון שזכיתי שבעת ההתוועדות הנ"ל [=אור לערב חג הסוכות] קרא כ"ק אד"ש בשמי בשם "חדרי תורה אור" הנני מרגיש לחובה להוסיף חיל בהחזקת סניפי [חדרי] [תורה] [אור] כאשר אמתיק סוד עם הרה"ח ר' משה ירוסלבסקי והרה"ח ר' יעקב שיחי' פרידמן ויהי [רצון] כברכת כ"ק אד"ש אשר קרני "תורה אור" יבואו ב'חדרי' נפשי כי עת לחננה..."

לא ארכו הימים ור' צבי מאיר הכניס לרבי פתק זה:

ב"ה ערב הושענא רבה, תשל"ז

אל כ"ק אדמו"ר שליט"א

הנה כדרכי שקילנא הורמן ורשותא לזריעת הצדקות על-ידי הצינור להצמחת הישועות. במקום החותם חתם "עכברו", והוסיף למטה:

גודל מעלת המוסד מובנת - משום שעיסוקו בלימוד התורה של תינוקות־שלב־בית־רבן, ובפרט בארץ־ישראל ומדובר בילדים שנרשמו (או יירשמו) ב"ספר תורה" [=של ילדי־ישראל].

מכך מובן גודל הענין של הסיוע למוסד בכל אופן שיהיה. זכות זו אפשרית לא רק על־ידי תושבי ארץ־ישראל אלא גם על־ידי אותם הנמצאים בחוץ לארץ על־ידי נתינה מממוןם.. וכל המרבה הרי זה משובת, ואשרי חלקם וגדול זכותם של כל אלה העוסקים בכך, וגם של המנדבים לזה, שהרי הדבר קשור עם כל הברכות הנמשכות והקשורות עם "הבל שאין בו חטא" אשר עליהם "העולם מתקיים", ובפרט שהדבר קשור גם בצדקת ארץ־הקודש.

הרבי ביקש שיכריזו פעם נוספת ("כדאי שעכשיו יכריזו שוב") היכן יתקיים האירוע, ובאיזה אופן, המקום והזמן. והוסיף:

וכדי לקשר זה עם המשך לעונג סעודת שבת והתנועות יום השבת - אתן הן מהיין (דבר לח) הן מהמזונות (דבר יבש)...

והרבי המשיך להאריך בגודל מעלת הברכות הקשורה בצדקה ובמיוחד עם שבת סליחות. בסיום השיחה הכריזו שוב על המלווה מלכה של "חדרי תורה אור", והרבי העניק את היין והמזונות להרבנים יעקב פרידמן שי' ומשה ירוסלבסקי שי' - עבור המלווה מלכה הנ"ל.

בג' לפרשת נצבים (יום שנכפל בו כי טוב) תשמ"א כותב הרב צבי מאיר שטיינמייך:

".. עוד בשורה טובה בפי דברי העידוד של כ"ק אד"ש בהתוועדות של שבת קודש תבא עשו פרי והמסיבה לטובת חדרי תורה אור עברה תודה־להשם־יתברך בהצלחה רבה, ועד עכשיו כבר הגיעה ההכנסה לסכום של לערך חמשת אלפים ועוד המגבית נמשכת. ויהי רצון אשר חפץ ה' יצליח בידי העסקנים בארץ־הקודש לנצל האמצעים הכספיים באופן הכי מועיל להוציא יקר מזולל ולקרב תחת כנפי השכינה אלפים ורכבות ילדי־ישראל".

מקומות - וביחוד שלוחי כ"ק אד"ש בעיר הקודש צפת תע"א - ברריות והפצרות לפתוח במקומותיהם סניפים חדשים לילדות ולילדים.

"והנה זכרנו ימים מקדם, כאשר ברכת כ"ק אד"ש ודברי עידודו עשו תושיה להרמת קרנם של 'חדרי תורה אור' ואנחנו תקווה שגם להבא זרועו היא תסמכנו ויאציל עלינו ברכתו להרחבת גבולנו בתלמידים ותלמידות ולהגדיל תורה ומצוות ולהאדירם בכל רחבי ארץ קדשנו ת"ו בב"א".

אגב, בהזדמנות מסוימת העלו גורמים רעיונות לשינויים בארגון והרבי שלל זאת, וכתב כי אם יזיוו את ר' משה מהארגון ייסגר הארגון. ואכן, הארגון החזיק מעמד עד פטירתו של ר' משה בשנת תשנ"ד.

ברכות מיוחדות בצדקת תשב"ר וארץ הקודש

לקראת האירוע לכבוד הארגון, בשלהי שנת תשמ"א, כתב הרב שטיינמייך, ששימש נשיא הוועד בניו־יורק (ב"יום ועש"ק תבוא, בין ח"י אלול ושבת סליחות) מכתב לרבי, אותו חתם ב"עבדו":

"כמידי שנה בשנה תערב נא גם עתירתך בעד הצלחת המסיבה השנתית של חדרי תורה אור, שתתקיים בע"ה ובשעה טובה ומוצלחת, ביום א' דסליחות הבא עלינו לטובה, בבית הנדיבים הרה"ח ר' מרדכי משולם ורעייתו שי' נאגל.

"חשיבות יתירה נודעת להצלחת המסיבה הנ"ל כמקור עיקרי לתמיכת חת"א ואלפי תלמידיהם בארצנו הקדושה תוב"ב, ומחזקת ידיים רבות, וידי הרה"ח מוהר"ר יעקב הלוי שי' פרידמן בעבודתו".

בשבת שלאחר מכתבו, בהתוועדות שבת פרשת כי תבוא תשמ"א (שיחות־קודש תשמ"א כרך ד' עמ' 708 ואילך), השמיע הרבי שיחה ארוכה בשבח המוסד, לאחר שהכריזו על מועד המסיבה לטובת המוסד "חדרי תורה אור" בארץ־הקודש.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש

כ"ב בתשרי, שמיני-עצרת ושמחת-תורה¹

ועד אחרי שמחת-תורה³.
מנחה: אין אומרים 'הודו', אבל אומרים 'פתח אליהו'.

בשמחת-תורה, מנהג ישראל (אשר "תורה היא") לשמוח בשמחה זו יותר משמחת בית-השואבה, ויותר משמחת יום-טוב סתם⁴.

הזהיר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע:

"את הארבעים ושמונה שעות [בחול; בארה"ק עשרים וארבע שעות] של שמיני-עצרת ושמחת-תורה צריכים לייקר במאוד. בכל רגע אפשר לשאוב אוצרות בדליים ובחביות, בגשמיות וברוחניות, וכל זה על-ידי הדיקורים"⁵.

הרבי הנהיג, ללכת בתהלכות לבתי-כנסיות, וגם לאלה שבשכונות מרוחקות, כדי לשמח יהודים בשמחת החג⁶.

תפילת ערבית: בנעימת התפילה ביום זה אין

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לא נהג להדליק נר בכל יום שמזכירים בו נשמות².

הדלקת נרות: ברכת 'להדליק נר של שבת ושל יום-טוב' ו'שהחינו'.

בלוח כולל-חב"ד נאמר, שנוהגים לפרוש פרוכת לבנה ומעיל לבן על הספר-תורה [רק] ביום שמברכים 'גשם' או 'טל', אך בבית-מדרשו של הרבי היתה הפרוכת הלבנה פרושה מראש-השנה

1 **לבני חו"ל:** ש"ק - שמיני-עצרת. מקדשים ואוכלים בסוכה (ללא ברכת 'לישב בסוכה') בלילה וביום (ונוהרים אף משתיית מים חוץ לסוכה). בליל ש"ק לאחר מעריב - קידוש והקפות. בשחרית - אין הקפות. מוציאים ב' ס"ת, בראשון קוראים בפ' ראה: 'עשר תעשר', ח"ק, ובב' המפטיר: 'ביום השמע'צ'. הפטרה: 'ויהי ככלות... ולישראל עמו'. יקום פורקן. הזכרת נשמות. במוסף - תפילת גשם, נשיאת כפיים. אחה"צ, ערב יום הקריאה, קוראים שמו"ת כל פרשת ברכה עם הפטרה דש"ת ('שערי הל' ומנהג' ח"ה סי' פה, והיום יום ד' טבת). במנחה קוראים בפ' ברכה. לפנות ערב נפרדים מהסוכה (ואוכלים או שותים משהו).

יום ראשון - שמחת-תורה. ערבית של יו"ט, ותודיענו, ק"ת. בהדלקת הנרות: להדליק נר של יו"ט ושהחינו. קידוש יקנה"א. הקפות כדאמנול. שחרית: נשיאת כפים בחזרת הש"ץ, הלל שלם, ק"ת, קידוש והקפות.

בשיעורי חת"ת אומרים היום את כל פרשת ברכה (בלבד - זו כנראה ההוראה הקבועה, ראה 'אוצר' עמ' שצב). יום שני - אסרו חג. בשיעור חומש של חת"ת אומרים היום 'ראשון' ו'שני דפ' בראשית (ס' המנהגים עמ' 19).

2 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שכא. המנהג שנשלל היה, במקורו, להדליק לפני אמירת 'יוכור' ביום-טוב, ואם חל בשבת - בערב שבת [וכיום נוהגין העולם להדליקו תמיד לפני כניסת החג] - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רכז. אבל בערב יום-הכיפורים (שאומרים בו 'יוכור'), מדליקים נר נשמה.

3 'אוצר' עמ' שסג, אך לא ברור אם היתה הוראה כלשהי בנדון (וראה אודות "מנהגי ביהכ"נ של הרבי" ב'התקשרות' גיליונות: תכח,תלד,תלט), וכן לא הזכיר שם מה עשו בס"ת. אכן בס' 'מאוצר המלך' ח"ב עמ' 90 נדפס צילום כ"ק ובו הוראות בקשר למעיל הס"ת הכללי של ילדי-ישראל, ובין השאר: "ציור על המענטעלע [=המעיל], הן על הלבנה [לחודש תשרי] הן על דתכלת [לכל ימות השנה]", וצייר שם את צורת לוחות-הברית, ורשם את מידותיהן ואת הכיתוב עליהן. - הרי שהרבי מאשר את המנהג האמור, עכ"פ בקשר למעיל הס"ת.

4 ספר-המנהגים - מנהגי שמח"ת, וראה לקו"ש ח"ד עמ' 166-7 ובהערות שם. אודות סגולת השמחה בימי שמע"צ ושמח"ת, ראה המלוקט מדברי רבותינו נשיאינו בקובץ 'אהלי ליובאוויטש', גיליון ד, עמ' 134 ואילך.

5 ספר-המנהגים. וע' 'אוצר' עמ' שסב. 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 146.

6 ראה 'אוצר' עמ' שנט, וש"נ. וראה לשון סידור אדמוה"ז (נדפס גם בסידורי תהילת ה') לפני 'אתה הראית'.

טוב, ומברכים "שהחיינו" (נשים שבירכו "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות - לא יברכו בשעת הקידוש). בשמחת-תורה מהדרים במיוחד לעשות קידוש כל-אחד לעצמו ולא לצאת ידי-חובה ממישהו אחר, שכן ברכת "שהחיינו" היא גם על התורה, והלוואי שיפקיע את עצמו!¹⁴

בשמחת-תורה היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מסיר [לפעמים, וכהוראת-שעה בלבד!] את ההגבלה שהטיל על שתיית 'משקה'¹⁵.

מנגנים ביום זה ניגון 'ארבע בבות'¹⁶.

סדר הקפות: "אתה הראת" פסוק בפסוק (ומכבדים בקריאתם אנשים שונים¹⁷), ולאחר מכן אומרים "אב הרחמים".

לאחר מכן¹⁸ היה מורה כ"ק נשיא דורנו להוסיף פסוקים שונים לפי צורך השעה והעניין, כגון (פסוק שנעשה דרך קבע במשך השנים): "והיה זרעך... ופרצת... ובזרעך" (בראשית כח, יד); "הושיעה את עמך..." (תהילים כח, ט); ולפעמים: "הנני מביא אותם מארץ צפון..." (ירמיה לא, ז)¹⁹.

אמירת 'אתה הראת', 'אב הרחמים' והפסוקים הנ"ל - שלוש פעמים, ורק לאחר 'אב הרחמים' (ההוספות) פותחים את ארון-הקודש¹⁹.

מוציאים את כל ספרי-התורה²⁰, ומקיפים את

משנים כלום לנעימת הימים הנוראים⁷.

קבלת שבת: מתחילים 'מזמור לדוד' וממשיכים כבכל שבת. בפיוט 'לכה דודי' אומרים 'גם בשמחה ובצהלה' ואין אומרים "ברינה"⁸.

כגונא, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום-טוב⁹. ויכולו, ברכת מעין שבע, קדיש שלם. מזמור לדוד, חצי קדיש, ברכו.

האבלים (רח"ל) אומרים משניות וקדיש דרבנן, אך אין אומרים עלינו [עתה, אלא רק אחר ההקפות כדלהלן]¹⁰.

לאחר מכן - קידוש והתוועדות¹¹.

[המקדש¹² אומר תחילה בלחש: "שלום עליכם" ו"אשת חיל"] סדר הקידוש - אומרים בלחש: "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא". ומתחיל בקול: "אתקיננו" דיום-טוב¹³, "יום השישי ויכולו", ונוסח הקידוש דיום-

(7) 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 156.

(8) ספר-המנהגים עמ' 26.

(9) שכח והזכיר 'חג הסוכות' במקום שמיני-עצרת, ראה הדעות בזה בנטעיגבריאל, סוכות פרק פא ס"ב ובהערות, ולמעשה אינו חוזר, ואם יכול - בתפילות היום - יכוון לצאת בשמיעה מהש"ץ.

(10) 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 139, ועיי"ש בטעם הדבר.

(11) מקדשים וטועמים, ומתוועדים כהכנה רבה לערכת ההקפות בשמחה. וראה 'אוצר' עמ' שעא. 'אהלי ליובאוויטש' שם (ובעמ' 141 אודות קידוש בשמע"צ בחו"ל אף לפני מעריב, ובעמ' 151 אודות חשיבות ההתוועדות אף יותר מההקפות עצמן, עיי"ש).

יש לזכור שאין מנהגנו לקדש לפני השעה 6:40 בארה"ק (=ב'שעה שביעית', ראה שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' קמא. 'התקשרות' גיליון שעט עמ' 16).

(12) "שלום עליכם" ו"אשת חיל" שייכים לכניסה הביתה, ראה המובא בכף-החיים סי' רסב ס"ק ז"ח, אך מי שסועד סעודתו בבית אחר או בביהכ"ל, מסתבר שהמלאכים באים איתו לשם. האמירה בלחש - ספר-המנהגים עמ' 28.

(13) 'אתקיננו' דשבת, נשמט מההוראה שבספר-המנהגים (עמ' 28 ועמ' 56. וצ"ע שבשחרית אומרים אותו בר"ה, שם עמ' 57 הע' 8, ומשם נלמד גם ביו"ט - כנראה זו הכוונה בהוספות לשו"ע אדמוה"ז חלק גיד עמ' 1319 הע' 28. ודוחק לומר שנכלל ב"דא היא סעודתא", כי למשל "על כן" - שהוא סיום הפסוק, אלא שנאמר בקול ומודגש בסידור - ניכר במפורש בקידוש שחרית, ולא נכלל ב"זכור"). מאידך, 'אתקיננו' דיו"ט מופיע בהגש"פ לפני הקידוש ללא כל שלילה בשבת, ורק נוסף שם **לאח"ז**: "כשהל יו"ט בשבת אומרים תחילה 'יום השישי'". וע"ע. וכן כתב לנו הרה"ח ר"ל שי' גרונר שאומרים אותו.

(14) לקו"ש ח"ט עמ' 371, וש"נ בהערה 6. וראה בזה 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 152.

(15) שהיא בדרך-כלל שלוש-ארבע כוסיות ('התקשרות' גיליון יב עמ' 12) - 'אוצר' עמ' שע. חלות הגזירה (בכלל) גם על שמחת-מפורשת בכ"מ, ומהם ב'יחידות' שנדפסה בקובץ היכל-מנחם כרך ג עמ' רנח.

(16) ספר-הניגונים ח"א (ניגון א) עמ' ל - מסה"ש תש"א עמ' 86. וראה סה"ש תפר"ח עמ' 12 וש"נ, סה"ש תש"ב עמ' 13.

(17) המנהג בבית-הרב למכור פסוקי 'אתה הראית', ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים [ב]פסוקים נוספים, את כ"ק האדמו"ר. בליל שמחת-תורה, ההכנסה היא לטובת ישיבת 'תומכי תמימים', וביום שמחת-תורה ההכנסה לטובת המוסדות 'מרכז לענייני חינוך' ו'מחנה ישראל' - ספר המנהגים.

(18) כן מפורש בסה"ש תש"נ ח"א עמ' 60, ודלא כמ"ש בסידורים שונים שנדפסו לאחרונה.

(19) 'אוצר' עמ' שנד"שנ.

(20) להעיר משערי הלכה ומנהג' יו"ד סי' קיח, אודות מה שנהגו בכמה בתי-כנסת להשאיר ס"ת שא"א לתקנם 'בשביל הקפות', עיי"ש.

"שלום עליכם" ו"אשת חיל"¹²]. בשמיני-עצרת ושמחת-תורה אין טובלים פרוסת המוציא בדבש³³.
 בכל יום-טוב "צריך לקבוע סעודה על היין, דהיינו שיתנה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת"³⁴.
 "ידוע לכול, שבאמירת 'שמע ישראל' בקריאת-שמע על מיטתו בשמחת-תורה, צריך לקבל על עצמו את המסירה ונתינה להרכבת תורה במסירת-נפש בגופו, רוחו ונשמתו, וזו צריכה להיות כל מהותו"³⁵.
תפילת שחרית: נשיאת כפיים³⁶ ככתפילת מוסף של כל יום-טוב³¹.
 לאחר חזרת הש"ץ - הלל שלם, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו (אין אומרים 'לדוד ה' אורי'), קדיש יתום.

קידוש. אומרים תחילה בלחש: "מזמור לדוד", "אתקיננו", "ושמרו", "אם תשיב", "דא", "זכור", "על-כך"³⁷. ואחר-כך בקול רגיל: "אתקיננו" דיו"ט, "אלה מועדי", "בורא פרי הגפן". ואחר-כך נוטלים ידיים לסעודה או אוכלים כזית 'מוזנות'. התוועדות³⁸.

סדר הקפות: כדאמתול, "אתה הראת" פסוק בפסוק ולאחר מכן "אב הרחמים". כן עושים שלוש פעמים¹⁹.

פותחים את ארון-הקודש, מוציאים את כל ספרי-התורה ומקיפים את הבימה ז' חצאי הקפה (בהמשך אחר), בסך-הכול שלוש הקפות וחצי. אבל אומרים את כל סדר ההקפות, ללא הכרזת

הבימה כנהוג. הש"ץ מכריז לאחר כל הקפה (כהלשון בסידור): "עד כאן הקפה א'", "עד כאן הקפה ב'", וכו'. לאחר כל הקפה, מחזירים את כל ספרי-התורה לארון-הקודש²¹.

הרבי שלל את הנהגת המקפידים להסיר את הכתרים מספרי-התורה לקראת הריקודים, בחששם שזא יפלו²².

בפסקה "עוזר דלים" אמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, שצריך להפסיק קצת בין תיבת "עוזר" לתיבת "דלים"²³.

בשנת האבלות (רח"ל) אין הולכים להקפות לבד, אלא בליווי²⁴.

הניגונים המושרים בשעת ההקפות הם ניגונים קבועים מדור ודור. ומהם: "וכל קרני רשעים אגרע"²⁵; "על הסלע הך"²⁶; הניגון המכונה 'ניגון ההקפות של ר' לוי-יצחק'²⁷; ניגון ריקוד²⁸; והרבי היה מוסיף עליהם עוד ניגונים²⁹.

נהגים לנגן את ניגון 'הָאֵפְ קְאֻזְאָק' של הסבא משפולה³⁰.

אין מנהגנו לקרוא קריאת התורה בליל שמחת-תורה³¹.

אחר ההקפות (מחזירים את ספרי-התורה לארון-הקודש ללא כל אמירות³²): 'עלינו', קדיש יתום, 'אל תירא', 'אך צדיקים'.

[הבא לביתו רק עכשיו, יאמר בלחש קודם הסעודה:

(21) לוח כולל-חב"ד.

(22) ובפרט על-פי המפורש בזוהר (ח"ג רנב), שיעקר העניין ד'כתר תורה' שייך בשמחת-תורה דווקא, ומשמחת-תורה נמשך עניין זה על כל השנה - התוועדות תשמ"ג ח"א עמ' 308.

(23) סה"ש תש"ד עמ' 31, ושם נתבאר.

(24) ספרי-המנהגים עמ' 78. וראה 'אוצר' עמ' שנה. 'תורת-מנחם - מנחם-ציון' ח"א עמ' 227.

(25) ספרי-הניגונים ח"ג ניגון קסא.

(26) שם, ניגון קסג.

(27) שם ח"ב ניגון קפ"ה - על ניגון זה אמר הרה"ח ר' לוי"צ ע"ה, שמקובל בידו שהושר בשעת ההקפות אצל אדמו"ר הזקן. הרבי היה מנגנו פעמים רבות בשעת חדותא, 'אוצר' עמ' שנה.

(28) שם ח"א ניגון קסה.

(29) כ"ז מאוצר' שם.

(30) ספרי-הניגונים ח"א (ניגון כד) עמ' מט - סה"ש תש"ד עמ' 116, וראה סה"ש תורת-שלום עמ' 236.

(31) ספר המנהגים - מנהגי שמח"ת.

(32) ע"פ הגהת הרבי ללוח כולל-חב"ד, 'אוצר' עמ' שנט.

33) ספרי-המנהגים - מנהגי שמח"ת (=הוראה לרבים. אס"כי הרבי עצמו נהג לטבול 'המוציא' בדבש גם בשמע"צ ושמח"ת).
 34) שו"ע (הב"י) אדה"ז סי' תקכ"ט (ס"א) ס"ד. זאת מלבד חובת השמחה ביין שהובאה שם בס"ז, אך אם עשה כן פעם אחת באותו יום (ואו אם יצא ידי חובתו ביין הקידוש - תוד"ה ידי יין, פסחים קחב, שיחות קודש תשל"א ח"ב עמ' 87) יצא גם ידי שמחת יום טוב, ואילו ידי קביעות סעודה על היין לא יצא. ברמב"ם (פ"ל מהל' שבת ה"ט) מופיע חיוב זה גם בכל שבת.
 35) סה"ש תש"ד עמ' 39.
 36) כמה ממנהגי נשיאת כפים הובאו במדור זה בגיליון חג' השבועות של 'התקשרות'.
 37) ע"פ ספרי-המנהגים עמ' 57 הע' 8.
 38) ואף שלכאורה יש בעיה בהתוועדות לפני מוסף עפ"י מ"ש בשו"ע אדמוה"ז סי' רפו ס"ד, אולי י"ל עפ"י דברי הרבי בספר השיחות תש"א עמ' 120 הערה 10, עיי"ש.

האחרונה⁴⁵.

מניחים את ספר־התורה השני על הבימה ליד ספר־התורה הראשון, ולא יסירו את ספר־התורה הראשון עד שיניחו על הבימה את ספר־התורה השני⁴⁶. מגביהים וגוללים את ספר־התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה⁴⁷.

אומרים "מרשות" ל'חתן בראשית', בלשון יחיד ככתוב בסידור (רק לאדמו"ר קוראים בלשון רבים). וקוראים מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלוקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן בראשית'. הקהל עונה בקול רם בפסוקי 'ויהי ערב', וכשמגיע הקורא ל'ויכולו' אומרים כולם⁴⁸ "ויכולו" עד גמירא, והש"ן חוזר אחריהם⁴⁹.

מניחים את ספר־התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי־קדיש. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה... רק חזק ואמץ" (יהושע א).

אחרי קריאת התורה אומרים את הפיוטים: "שישו ושמוחו", "התקבצו", "אגיל ואשמה"⁵⁰, "אשריכם ישראל", כנרפס בסידור (אחר סדר הקפות)⁵¹.

אחר־כך היו רוקדים ריקוד נוסף בניגון שמחת־תורה, בהתלהבות גדולה⁵².

"עד כאן הקפה...". ומחזירים את כל ספר־התורה לארון־הקודש (ללא כל אמירה) וסוגרים אותו³⁹.

"אתה הראת" (של פתיחת הארון. כיוון שחל בשבת אין אומרים י"ג מידות ו'ריבוננו־של־עולם"), "ברוך שמה", וכל סדר הוצאת ספר־התורה. מוציאים שלושה ספר־התורה, בראשון קוראים⁴⁰ בפרשת 'וזאת הברכה', ואם יש צורך, חוזרים כמה פעמים עד שכל הציבור יעלה לתורה. בסיום עולה אחד עם כל הנערים ומברך איתם ברכת התורה²¹.

בבית־הכנסת של הרבי עולים בשמחת־תורה כמה קוראים יחדיו ומברכים כולם כאחד. לכוהן - כוהנים, ללוי - לוויים, ולשאר העליות - ישראלים וגם הילדים עולים עם אבותיהם⁴¹.

למנהגנו: בעליות רגילות כשעולים כמה קוראים ביחד, מברכים כולם כאחד, אבל בעליית 'כל הנערים' מנהגנו שהגדול העולה עמהם מברך ומוציא את כולם⁴².

אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר "המלאך הגואל"⁴³.

'חתן־תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לוויים.

אומרים "מרשות" ל'חתן תורה', וקוראים "מעונה אלוקי קדם" עד "לעיני כל ישראל". אין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן תורה⁴⁴. לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר כן לפני הברכה

39) לוח כולל־חב"ד. 'אוצר' עמ' שעח.

40) הקריאה - בניעמת הטעמים הרגילה, ולא בניעמת הימים - הנוראים ('אוצר' עמ' שטט).

ראה דיון על קריאת היום ב'התקשרות' גיליון רעד. ובגיליון רפג העירו, ממשמעות שר"ע אדמוה"ז (רפב, טו) שבכל שמח"ת ישנם שבעה עולים, ולכן אין מוסיפין עליות כשחל בשבת.

41) 'אוצר' עמ' שעט. וראה פרטים נוספים בהנהגה, במציאות והדעות בהלכה בזה, שם וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 157, ובקובץ 'אהלי שם' גיליון ח' עמ' קנה.

מעלים לתורה בכל מחזור (אם ישנם) כהן, לוי וישראלים (כ"מ בשערי־אפרים ש"ח סנ"ו, וע' בשו"ע סי' קלה ס"י ונו"כ).

42) משיחת יום שמח"ת תשי"ט ס"ח (תורת מנחם - התועודיות) (כד) תשי"ט ח"א עמ' 146.

43) 'אוצר' עמ' שפ.

44) שם עמ' שפד.

45) בדבר אמירת "חזק": ראה אג"ק ח"ד עמ' יד, ובהנסמן

ב'לוח השבוע', גיליון תשפ"ב.

46) שו"ע או"ח סו"ס קמו ונו"כ.

47) 'אוצר' עמ' שפא.

48) הרב, שעלה ל'חתן בראשית', אמר הן את 'ויהי ערב' והן

את 'ויכולו' (עכ"פ - ברור לי שהתחיל לאומרם) עם הציבור.

49) 'אוצר' עמ' שפד־שפה.

50) וצ"ל: "בו (בוא"ו ולא באל"ף) יבוא צמח", 'אוצר' עמ'

שפו.

51) כ"ה בלוח כולל־חב"ד, ומקורו ממש"כ בסידור שאומרים

זאת אחר (כל 'אחר' - סמוך, רש"י בראשית טו,א) קרה"ת.

והטעם לכאורה כיוון שקרה"ת היא שלימות השמחה שעליה

מדובר בפיוטים אלו, ורק אח"כ אומרים שאר האמירות

ו'יזכור' בכללן, שהן עניינים בפ"ע. ודלא כמנהג הרווח בארה"ק

שהוא בלוח 'דבר בעתו' לומר זאת בסיום כל העניינים, אחרי

'יזכור' ולפני 'הללו' (ואגב, אמר לי ש"ץ ותיק מחסידי פולין,

שקשה עליו ביותר המעבר לפי הנהוג משמחת הקפות וקרה"ת

ל'יזכור', מ'יזכור' שוב ל'שישו ושמוחו', ושוב - לתפילת 'טל',

בקיטל ובנגינה מעין 'נעילה'.

52) 'קובץ ליובאוויטש', גיליון 13 (תשט"ז), עמ' 64.

מי שלא הספיק לפני-כן, יסיים את פרשת 'ברכה' שניים מקרא ואחד תרגום עוד הלילה⁵⁶.

יום ראשון

כ"ג בתשרי, אסרו-חג הסוכות

אין מתענים אפילו חתן ביום חופתו, ומרכים קצת באכילה ושתייה⁵⁷.

שיירי החג: מנהג-בית-הרב, לשרוף את הסכך ('במרחץ') אחרי החג⁵⁸.

כן מנהגם לשרוף לולב והושענות ביום רגיל, ולא בשריפת החמץ⁵⁸. לאורך היתה הוראה לגבי הדסים (שקיבלו במתנה מהרבי) להשתמש בהם כבשמים להבדלה, הלולב - לשרוף בעת ביעור חמץ, ומהאתרוג - לעשות מרקחת⁵⁹.

יום שני

כ"ד בתשרי

ביום זה אמר הרבי את הקדישים בשלוש התפילות, כיוון שהוא יארציט הרבנית מרת רחל הי"ד, אם הרבנית מרת חנה ע"ה אימו של הרבי, וכן יארציט של הרה"ח ר' דובער הי"ד אחיו של הרבי⁶⁰.

אומרים 'קום פורקן' הראשון והשני, וכן 'מי שברך', כבכל שבת.

יזכור: מי שיש לו אב ואם - יוצא מבית-הכנסת. אבלים בתוך שנתם (רח"ל) נשארים בבית-הכנסת, אבל אין אומרים "יזכור". בהזכרת נשמות אומרים "בן/בת פלונית".

אומרים "אב הרחמים". גם מי שאינו מזכיר נשמות יכול לומר "אב הרחמים"⁵³.

קודם תפילת לחש של מוסף מכריז השמש "משיב הרוח ומוריד הגשם", ומתפילה זו מתחילים לומר זאת בכל התפילות.

המתפלל ביחיד - ימתין עם תפילת המוסף עד שיתפללו הציבור, כדי שיוכל לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". מי ששמע הכרזת "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם שהתפלל תפילת שחרית - אם אינו מתפלל במניין אחר, אומר גם בתפילת שחרית "משיב הרוח ומוריד הגשם". טעה ואמר "מוריד הטל" - אינו חוזר²¹.

בחזרת הש"ץ - תפילת גשם. אין נושאים כפיים.

במנחה קוראים בפרשת בראשית.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג, בעת ההתוועדות של שמחת-תורה (או שבת בראשית), להזכיר על-דבר השתתפות כל אחד ואחד במגבית 'ק'ן השנה'³¹ (מניין ימי שנה זו (תש"ע): שנה).

מוצאי שבת ויום-טוב:

"ויהי נועם", "ואתה קדוש", הבדלה, "ויתן לך" - כרגיל.

רבים נוהגים (על-פי מנהג האריז"ל) לערוך הקפות בארצנו הק' גם בלילה זה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מעודד את השמחה, ושולח מערב יום-טוב מברקים למקומות המרכזיים (כפר-חב"ד, נחלת-הר-חב"ד⁵⁴ וירושלים ת"ו) מדי שנה בשנה.

במוצאי שמחת-תורה מכריזים: "ויעקב הלך לדרכו"⁵⁵.

53 רצוי לקרוא ליוצאים מביהכ"ל "יזכור" לחזור פנימה, לפני אמירה זו.

מקורות למנהגי הזכרת נשמות' צוינו בגיליון חג-השבועות.

54 ולהעיר מדעת הרמב"ם בהל' קידוש-החודש פ"ה הי"ב בעניין יום-טוב שני ביישובים החדשים בארה"ק, והתייחסות הרבי לזה בס' 'המלך במסיבו' ח"א עמ' רסב וח"ב עמ' רס, וש"נ.

55 לקו"ש ח"י עמ' 192. וראה 'אוצר' עמ' שצג, וש"נ.

56 לאחר חצות. - ולא כבכל פרשה, ש"א (שו"ע אדמוה"ז סי' רפה ס"ה) שניתן להשלימה עד יום ג', כיוון שבשמחת מסיימים את כל התורה ומתחילים אותה מחדש (אם כי 'דחק ונכנס' מועיל תמיד) - 'התוועדיות' תשמ"ז ח"א עמ' 350. וראה 'התוועדיות' תשמ"ו ח"א עמ' 396.

57 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז סי' תכט סי"ז. וראה דעות שונות בס' הנושאים כהלכתם פ"ו הע' 81.

58 'רשימות' חוברת יד עמ' 23. וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 166 דייק, שעושים זאת סמוך לחג, והטעם ע"פ 'סדר היום' שכ' שיש לסתור את הסוכה במוצאי יו"ט, כדי להודיע שלא נעשית אלא למצוותה.

59 לקו"ש ח"ט עמ' 569. 'התקשרות' גיליון סג עמ' 11. לגבי הלולב - מן-הסתם זהירים יותר לשמור מה שקיבלו מהרב, ולכן ניתן להמתין עד פסח. לגבי ההדסים - כן איתא בשו"ע אדמו"ר הזקן סי' רצו ס"ו, ו"א כ"ה"ז בכל ההדסים דמצוה.

60 'אוצר' ס"ע שצז. לעניין היארציט של ר' דובער, כתב בס' 'תולדות לוי יצחק', מהדורת תשנ"ה, ח"ב עמ' 441, שכנראה זהו יום שנקבע ע"י הרבי ולא יום הפטירה ממש.

סדר ההקפות

"אתה הראת"

"כשנתן הקב"ה את התורה לישראל פתח להם שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחידי. לכך נאמר אתה הראת לדעת".

צריך להבין: מה ראה הקב"ה להראות לישראל שהוא "יחידי" דווקא בעת מתן-התורה? אלא הפירוש הפנימי של "יחידי" אינו שאין עוד אלוקים מלבד הקב"ה, אלא שאין שום מציאות מלבדו - "אין עוד מלבדו". שכן הבריאה מתהווה מחדש בכל רגע על-ידי חיות אלוקית, ובלי חיות זו היתה הבריאה כולה חוזרת לאין ואפס ממש. מובן אפוא כי ידיעה זו נוסכת באדם כוח להתמיד בלימוד התורה על-אף כל קשיי היום-יום, בידעו כי מלבד הקב"ה אין לעולם מציאות משלו. ההתגלות האמורה של מתן-תורה היתה לכל יהודי, שהרי נשמות כל הדורות נכחו בעת מתן תורה. ואכן, כשאדם מבטל את ההעלם והסתר, ממילא מתגלה אצלו מה שראתה נשמתו בעת מתן-תורה. העניין הזה שייך במיוחד לשמחת-תורה. ביום זה אנו עומדים בשלב המעבר מן ה'עליונים' אל ה'תחתונים' - מחדש החגים לחדש מרחשוון, ואנו מקבלים עידוד וסיוע מעצם הידיעה שהקב"ה הוא היחיד ואין בלתו, הן בעליונים ("קרע את העליונים") והן בתחתונים ("קרע את התחתונים"). בריקודים שבעת ההקפות חודרת השמחה בתוך ישותו של האדם, אפילו לרגליו, שהן ה'תחתון' שבו. ועל-ידי זה בכוחו לאחר מכן להתמודד גם עם ה'תחתון' שבעולם ולהחדיר לתוכו את האור האלוקי.

(משיחת ליל שמחת-תורה תשל"ט)

לעושה נפלאות גדולות לבדו

על הפסוק "עושה נפלאות לבדו" אמרו רז"ל: "אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו" (הוא לבדו יודע שהוא נס, אבל בעל הנס אינו מכיר, רש"י). ומזה מובן שגם בכתוב שלנו זה הפירוש: "לבדו" - רק הקב"ה מכיר בנפלאות אלו, לא בעל הנס. זהו "לעושה נפלאות גדולות לבדו" - דווקא משום שניסים אלו גדולים ונעלים ביותר ("נפלאות גדולות"), אינם יכולים להתגלות לנו ("לבדו").

(משיחת ליל שמחת-תורה תשל"ט)

אין כמוך באלוקים ה', ואין כמעשיך

ידוע שבני אומות העולם מקבלים את השפעתם על-ידי השרים שלהם למעלה; כל אומה מהשר שלה. לעומת זאת, בני-ישראל מקבלים את השפעתם מהקב"ה עצמו, בלי ממוצע או שליח. אך יהודי עלול לחשוב: הרי לממוצעים ולשלוחים אלו אין כל ערך וחשיבות משלהם והם אינם אלא

כגרזן ביד החוצב - מהו אפוא ההבדל בין קבלת ההשפעה על-ידם לקבלת השפעה ישירות מאת הקב"ה? התשובה היא - "אין כמוך באלוקים". "אלוקים" הם "שרי מעלה", אותם שבעים שרים שלמעלה. וזאת מדגיש ואומר הפסוק: "אין כמוך באלוקים". כלומר, יש שוני עצום ומרחק רב בין אם ההשפעה באה ישירות מהקב"ה או שהיא באה דרך הממוצעים.

לכן אמר משה רבנו לקב"ה "אם אין פניך הולכים, אל תעלנו מזה", אף שהקב"ה הבטיח לו כי "מלאכי ילך לפניך". משה רבנו ידע כמה גדול ההבדל בין השפעה שבאה דרך ממוצע ("מלאכי") לבין השפעה שמגיעה ישירות מהקב"ה.

"ואין כמעשיך" - אפילו בענייני עשייה, השפעה גשמית, "אין כמעשיך".

(משיחת ליל שמחת-תורה תשל"ט)

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים

'ציון' ו'ירושלים' רומזות לשתי דרגות בנשמה: ציון רומזת לעצם הנפש, שאינו אלא סימן וציון בעלמא לאלוקות; וירושלים רומזת לשלמות היראה.

אף 'תורה' ו'דבר ה'' רומזים לשתי דרגות: תורה - לימוד התורה סתם. דבר ה' - חלק ההלכה שבתורה, "דבר ה' זו הלכה".

שתי הדרגות האלה שבנשמה קשורות קשר הדוק לשתי הבחינות הנזכרות בתורה. מ'ציון' "יוצא" לימוד התורה סתם, שאינו קשור כל-כך בגשם העולם, שכן עצם הנפש אינו שייך כל-כך להנהגה בפועל ממש. ואילו 'ירושלים' קשורה בכוחות הגלויים, בהנהגה בפועל (שהרי יראת-שמים אמיתית כרוכה בהקפדה ובזהירות בכל הקשור למעשה בפועל), וממנה נמשך חלק ההלכה שבתורה, המשפיע על גשמיות העולם. שהרי כידוע, פסקי התורה משנים את מציאות העולם - דבר זה כשר ודבר זה טרף.

(משיחת שבת-קודש פרשת בראשית (ב) תשמ"ה. התוועדויות תשמ"ה כרך א, עמ' 430)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש